

คำว เชียงแสนแตก (2)

2

ต่อมาในปีจุลศักราช ๑๐๔๓ พ.ศ.๒๒๒๔ ตรงกับเพ็ญเดือน ๖ กองทัพลำปาง เป็นกบฏต่อพม่าอีกครั้ง

๒๓. ยกกองทัพ	ละครท้าวเหง้า	พ่ายค่ายแตก	คืนมา
ลุนแต่นั้น	ศักราช	พันปลายสี	สามพัน
๒๔. รอดเดือนหก	สู่เพ็ญวันนั้น	ทัพจำบ้าน	ละคร
ยกพล	ริพลมาหลอน	เถิงเชียงคาน	ต่อรบแตกเสียง
๒๕. โลไลยติดตาม	บ่หือหมองหม่นเหมียง	ตราบต่อท้าวรอด	หัวดอนมูล
ตัดที่นั้น	น้ำกมาสูน	ฝายน้ำกก	ภายเหนือม่านตั้ง

ครั้งถึงปี จ.ศ.๑๐๕๘ ตรงกับ พ.ศ.๒๒๓๙ พม่ายกพลมาตีถึงพิษณุโลก แต่ ก็พ่ายแพ้อีกไป

๒๙. ศักราช	ได้พันปลาย	ทำแปดพัน	เถิงมา
คานคาคทัพ	ริพลหนักหนา	ทั้งม้าลา	พริกเกลือและข้าว
๓๑. เชือกปอหนัง	คั้นปุดขาดที่น	ก็ผูกมัดตี	เอางัว
ดาพร้อมแล้ว	ยกทัพขับตัว	ล่องลงคุม	ละครห้องใต้
๓๒. พร่องลงเถิง	ปากน้ำยมไกล	พิษณุโลก	สขยม
ลือร่วนรด	ทัพใหญ่มาถม	ยากบ่เหิง	แวดล้อมอ้อมเข้า

ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ตรงกับ จ.ศ.๑๑๔๔ พ.ศ.๒๓๒๕ เมืองแพร่เป็นกบฏต่อ

พม่า

๓๖. ศักราช	เสด็จขึ้นอ้าง	พันสี่ร้อย	สิบมา
สี่ตัวนั้น	หากรอดเถิงถา	เมืองยองชา	พระยาแพร่เจ้า
๓๗. ยกเอาริพล	สกลรอดเข้า	พิกพื้นม่าน	เลยแหง
ม่านแตกแล้ว	เอากันแต่งแปลง	เมินบ่บาน	ทัพได้ยกขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๓๓๔ เมืองแพร่ตกอยู่ในอำนาจของพม่าอีกครั้ง พยายาม

รวบรวมกำลังต่อสู้แต่ไม่สำเร็จ

๔๓. ศักราช	ได้พันปลายร้อย	ห้าสิบพัน	มากคาม
ข้าเดือมนั้น	คักกะปลายสาม	เมืองแพร่ท้าว	ท่านมาคิดได้
๔๔. เอาริพล	คนเล็กมาไกล	คืนสู่เมือง	ลวดลงชราบไหว
ก็บ่ดี	บ่ร้ายบ่ได้	ราชทาน	บ่รับ

หลังจากนั้นมาอีก ๒ ปี ตรงกับ พ.ศ.๒๓๓๖ เมืองเชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน ยกทัพมาตีเชียงแสน

๔๖. นพพิงค์ไชยยา	แรกแต่เค้า	ตนเจืองเจ้า	ภูธร
กนิษฐา	ท้าวเมืองละคร	แพร่น่านพร้อม	บริบรอมแต่งห้าง
๔๗. จตุรงค์	ริพลม้าช้าง	เมื่อแวดเกี่ยว	ชูแดน
เถิงเขตค้าย	ที่เมืองเชียงแสน	ทุกดินแดน	ป่าวเดือนออกตั้ง
๔๘. ขุดสระบู่	คะทุกซัดซัง	นั่งไว้ที่	ริมเวียง
สี่ท่อนท้าว	ไผ่ซัดเถียง	ยกริพล	พาดตีแตกเข้า

ครั้งถึงปี พ.ศ.๒๓๔๖ มีการชุมนุมทัพใหญ่จาก ๕ เมืองคือกรุงเทพฯ เวียงจันทน์ เชียงใหม่ ลำปาง และน่าน เพื่อรวมกำลังขับไล่พม่าออกไปจากเชียงแสน ความตอนนั้นกล่าวถึงพระยายมราชและทัพล้านช้าง ดังนี้

๕๕. หลายวันคืน	เหลียวแหลวได้รู้	ถกออกเสียง	มาเมือง
ศักราช	พันร้อยมาเถิง	ทกลิบเหิง	ตัดที่ปลายท้าว
๕๖. ข้ามีตรา	โผดมาเหนือเกล้า	ยกทัพจูง	ยอพล
ยมราช	ท้าวยกสากล	เป็นมงคล	แม่ทัพต่างเกล้า
๕๗. ทังลูกจันทร์	กษัตริย์ผู้เฒ่า	ล้านช้างท้าว	แดนดิน
เมืองหลวงท้าว	ทิศะปราจีน	แกวและยวน	ยายังหอยยัง

ก่อนที่จะเปลี่ยนศักราชใหม่ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๓๔๖ บ้านเมืองเดือดร้อนวุ่นวาย

ไปทั่ว

๖๗. ฉิบหายตาย	ชีวนมิ่งม้าง	ขุนหน่ายด้วย	สงคราม
เต็มกลางแล้ง	ล่องแล้วเถิงสาม	เดือนหกแรม	สังขานต์ข้ามทวาย
๖๘. ตามบัวราณ	ว่าอาทิตย์ทวาย	ปีใหม่ไกล	ยีนยา
โกษณะ	ภักตชะของฉัน	พร่องชุดมัน	เล่นเหนือเล่นได้

(อ่านต่อฉบับหน้า)